

ایڈیٹر و بلیشر عبداللطیف الکریم پرنٹنگ پریس ٹیبل باغ کوئٹہ خان شہید کرسا پیور او آفس 302 قمر ڈھلور یونیورسل پبلیکیشنز فیئر جناح روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

17 اگست 2025ء

ویل و آسودہی تانیا م آن رودک آ دنیا

چین ہومو ملک آتا بریبری ٹی بسنے کہ اوڑتون دنیا ناخچ گچین انکا ”سپر کمپیوٹر“ آتیاں اسہ کمپیوٹر اس ارے۔ چین ”لیانہ یون“ کمپیوٹر جوڑ کرسا دنیا ناخچ سند ”سپر کمپیوٹر“ آتا رداٹ چٹیکو نمبر آسے۔ دا کمپیوٹر ائی ہفتاد ہزار آن زیات چپ ہے۔ ودا اسہ سیکند ائی خچ سند وشت و سے ٹریلیں گڑا تا حساب کتاب ے کنگ ایک۔ دا کمپیوٹر پٹر ولیم ایکسپلوریشن، انجینئرنگ ماسک و ہوائی جہاز آتا پوسکن آ ڈیزائن آتے جوڑ کنگ اٹ ملک کنگ ایک۔ دنیا ناغٹ آن تیز انکا کمپیوٹر امریکی ”جیگار“ ے، ہرانا سپیڈ 1.75 بیٹا فلاپس ے۔ اسہ بیٹا فلاپس، اسہ سیکند ائی اسہ ہزار ٹریلیں گڑا تا حساب کتاب ے کنگ ایک۔ ”دی کرے“ کمپیوٹر ائی ارا لکھ پیست ہزار آن زیات چپ ارے۔ ودا ٹینٹی ٹی او کرج نیشنل لیبارٹری نا ملکیت ے۔ دا کمپیوٹر موسی بدلی تا نظر تنگ، سائنسی مادہ و جوہری توانائی تاخچ ائی کاریم اٹ اٹننگ۔ دا کمپیوٹر اسہ پین امریکی مشین ہر ادے لس وڑ اٹ روڈ ریزنگ تنگ ہمو نا جاگ ے بلکنے۔ دا شوئنداری تیاں ایزتر ایلو کنڈ آ دنیا نا اسہ تہار ے پلاس ودا ہم ارے کہ موسی بدلی آتبار

انکا ویل آتے امرمون تنگے؟ توام متحدہ نا ماحولیا تی پروگرام (یو این ای پی) نا اسہ پوسکن ے رپورٹ اسہ نارداٹ حتی وڑ اٹ درجہ حرارت ے تو ننگ ودا مسخت نا دوئی کنگ کن حکومت آتا قول آسیت بھاز زیات فرق ارے۔ جہانی اقتصادی بحران نا سوب آن کاربن نا پیش تنگ نا عمل اٹ کتی بسے، 2009ء ائی دا کتی پیرہ 1.3% کس۔ ہر اداسہ بھاز بڑا ہنارے۔ اسہ چین ویل اس ڈوہ تٹی وکی نا ے۔ ڈوہ تا حالیت دادے کہ چ آ دنیا ئی دا وخت آسہ کروڑ بندرگ آک جیل آتیی بندی ے۔ ودا عقیاں نیمہ امریکہ، چین وروس اٹ بندی ے۔ اسہ کمپنی اس کہ پین تے مرے زندا نا آب انارداٹ اسہ سروے اس کرینے ہرانا رداٹ لگزمبرگ رکھانا بابت کل آن گچین ے وخت اس کہ بغداد دنیا نا غٹ آن بے رکھ آشار ے۔ پوسکن آ دنیا ے ملک آتا نیام اٹ مروک آ جنگ آک ہم پلویڑ کرینو۔ دا جنگ آک سلبہ غان بیدر اقتصادي معاشی و پین دروشم نا ہم اریر۔ دا ویل آک امرالیر مروڑ مروہم یا آخا و اگہ دا ویل آتا الیرسی کن کسرکشوی مرے تو دا بابت اول سرگام دیر ہرے، دا ہوسوج آک ے، ہرانا ورندی پین کبی سوج آتے ودی کنگ نا سوب جوڑ مریک۔

ن ہونا گنگی تو سن ہرانا ملی کام کام آ لک ے بوزا یک و نا باس تے ہنگ۔ ن ہوریل نا غلیس آن پڑا مرغن آسرا رانی آن، ہرائی واژیل و دژا تا جنگ و منگ ناخچ تے پریٹینے۔ ن ہومولم نا گورچی آن ہرانا لوزا ک نا چندا اترکپے۔ ن ہولوچہ غایتی بھلن و پیر منگ ائی آن ہراڑے تین پتین نا دشوی و بے عزتی ے شرف خیال کینے۔ ن ہوراج انا خوجہ غاک آن ہراڑے اہلم اسے نا سخاں آتا نا بھید مریک۔ پاہ اس وتر نا تا وڈک۔ ن ہمو آن ہراڑے تینا زندہ غا تا قدر کنگ بنگ۔ ن ہمو آن، اسٹ ایلو نا آسرا غا تو لوک جوان انکا دے تے کن چاری آن۔ ن ہمو آن ہراڑے کن موبائل پیرہ سہا تیری اسے۔ ن ہمو آن ہرا تینا چناتے کن موٹر سائیکل نا آسرا ئی آن ہم بے نصیب کن کہ ایند موٹر سائیکل آک ہم پلنگرہ، و بندرغ نا جان ہم کاہک۔ ن ہمو آن ہراڑے خدا نا گواہی آن زیات سلطان نا گواہی دوست ے۔ ن ہمو آن ہراڑے ناخاروئی وی تینی دے نا سدا آجون تا وتر نا ونگ نا خبر آتے بنگ و ہنگ آن آسٹ آک غل مسنو۔ نا ہر بروک آ

پہہ ئی ئی نا پہہ ئی گٹ ے

راہشوی نا حق ے پورہ کیرہ۔ ہر اسہ جوان ے زندا س کن اسٹ ایلو نا سخاں و شرجالی ئی اسٹ ایلو ے تینا کو پیرہ۔ اکہ پدانا سال آتے ہرن داہیت آک دروغ و دوہ ے گڑا داہیت آتے کنگ نا بے علمی ے۔ اگہ داراست ے گڑا ہمو مثال آک موان آبریرہ کہ دروغ و دوہہ خلوک آتا وس کتے۔ اگہ ن دا خیال کیند کہ گڑا نا اختیار آن بندرغ انسان جوڑ مریک تو گڑا ن تینا دامون ایون ہرن ہراڑے کئی وڑاٹ ہر گڑا نا اختیار ارے اوک تینا ہر اوہیل ائی ہر جوان انکا کاریم تے کنگ ائی ے۔ ہراڑے ہر اہم اختیار ریگانے ہنیکہ غاک بھا مسنو، منصب آک سودا مسنو، پیہہ غاک دشمن تے ودفنگ نا سوب جوڑ مسنو، کنگ آف ماربل، کنگ آف ٹرانسپورٹ، کنگ آف حیش، کنگ آف شپ بریلک، کنگ آف لینڈ مافیا، وچا امر ے امر ے کنگ تینا دامون ایون خند۔ اگہ ایلی نا بمل انا، رواداری نا، انسانیت نا پیش اس ہم مسک۔ تو نا داخہ بے وس ے زندا س متوک۔ دہی، مہظہ، بحرین و ایلو

ولایت ائی نا خوار ی ئی اختہ غا اہلم تا کتیا ے ن تینا موان آبر ہا مدرسا سخو۔ داہیت آک بھاز انکا تے خرین تو لگرہ۔ و س زندا اصول ے رانگی آن موان ے ڈنگ اٹ ہم رانگی، رانگی سلک۔ اگہ رانگی بندرغ نا حق ائی ے اودا دنیا و آخرت کن اودے بس ے، تو گڑا بایہے اوسو گومرے، و ہر رانگی بندرغ کن دے پدے مصیبت دنیا و آخرت ے بے جس کنگ نا سوب جوڑ مریک اوڑا تک خنگے۔ خرن، جسین جین آ انقلاب آتے پک کنگ کن اول زندا نا اصول آتا شعور ے تالان و سن کردئی مریک۔ نوز آ تمہہ غا تیا چ ے باسب اس سلک۔ یا سوگ آ تمہہ غا تیا باسب آتے ہر ایلو نازی آئیو کنگ آن تمہہ غا نازی آبروک آ بڈ آن تمہہ غاک دول مریرہ۔ واژان بیدر کن تو ن پین چ ے دن ے ہیبت اس اف ہر آن گل اکن خوشی نا سوب جوڑ مرے۔ و س ناومیت ہم افٹ اٹنے کہ تاریخ ائی اشعی آ تو ک، عیاشی ئی رگ و ریش اسکان اختہ تو ک، جہاٹ ائی پٹ پٹ ے اڑیفک آ تو ک ہم جوان ے دے سخا نون۔ ن ہم اگہ تینے پیہہ سن تو سننے آن خوشی اسل موان ہر پیرو ے۔

اسکان تیوی زندہ سخا نا کو خلوت، ای ہنداش ٹوٹ کٹے تینا اسٹ آن دیو اسکان سرمت..... ای تینا اسٹ ے منت و لیلادو کروٹ کہ نئے گرام کے..... ای تینا سخن تے ہم شوٹ کہ نواد موصوم آسٹ ے وگا کفر..... ای ہر و صیبت آن موکل کروٹ..... ای تینا اسٹ آن وفا ناخچ ہم شوٹ..... ای شہیر و باگل آتا تالانی ے بند کروٹ۔..... مخلوق آن اسل مر اسہ کچ اسے بلوٹ..... ای سرسوز آسٹ تے ئی ٹی ٹی ٹی..... ای سہب آن شام پریگوت.....

ای ہنداش ٹوٹ کٹے تینا اسٹ آن دیو اسکان سرمت..... ای تینا اسٹ ے منت و لیلادو کروٹ کہ نئے گرام کے..... ای تینا سخن تے ہم شوٹ کہ نواد موصوم آسٹ ے وگا کفر..... ای ہر و صیبت آن موکل کروٹ..... ای تینا اسٹ آن وفا ناخچ ہم شوٹ..... ای شہیر و باگل آتا تالانی ے بند کروٹ۔..... مخلوق آن اسل مر اسہ کچ اسے بلوٹ..... ای سرسوز آسٹ تے ئی ٹی ٹی ٹی..... ای سہب آن شام پریگوت.....

نما جو یک آک بے مد آسا تو آتبار شنگ ے، ای نما گدان آ دلدا اسل برفوت، کتے تینا اے، کتا پد پند ے ہم غلظیس، کن تون مہریم کپیس، سننے کتا کو پعا تینا کاظم خچ بوخ۔ ای داسہ ناخچ اناہن ے ہم تینا ہودی اٹھوٹ، سننے ای دکان پدا کسرتیا نت شوٹ، ای بھاز تندی ئی دا شتا تنگ آتیاں اپبار مروٹ، پدی چک ہم خلپوٹ ای جمار۔ بھاز شتابی

سلمان لائق

مٹ۔ عزیز آبادی

بلدہ کروٹ و دناہندہ غاتیاں اودیم مروٹ..... دن کہ ورنائی اودیم مریک..... ای مٹ ہندہ ے جاگہ اس ہنوٹ ہراڑے نما گدان ہم چک متنے..... ای ہمو کسرتے ئی ہنوٹ ہراکان نما چ ہم تہ تنگ کپ.....

میر

صاحب نوشیدہ کرینے، و لے کس اس ہم دا معاملہ نا خوش تے چاچ ے بلتے، سوج دادے کہ داکتاب نا اصل شیک سال اگہ 1882ء ے، تو دا بابت کس اس اصل مسودہ ے اٹنے پریک، یا دا کتاب نا چاچر ایڈیشن شیک منگ آن پد ہم دا ریدیک آ اٹنے چکار کتلیک؟) البتہ دا نوشٹ اٹ ہمو شیک سال ے نوشیدہ لنگانے، ہر ادے کل پوکار و نوشکار آک نوشیدہ کرسا ہناتو، داکتاب ے ہراہوئی زبان نا اسہ پنی ے شاعر اس مولانا نیو جان شیک کرے، دن ملک دادقلاتی نا کتاب تحفہ العجاہب اوکیو شیری کتاب ے، ہرائی 275 شہیر ے، ملک دادقلاتی دا کتاب ائی اللہ تعالیٰ نا سفت اٹ حمہ، حضور اقدس گن نعت، چار آتے کن شہیر، نماز، وضو، غسل و ایلو سرحال آتیا شاعری کرینے۔

ریفرنس: (1) لنگو فرینکا: (LINGUA) (2) FRANCA اورڈہ نا زبان ہمو زبان ہرائی چین زبان تا لوزا آک ہم اریر، ہرا کہ اسہ تیوی ے جغرافیہ سے ئی بندمرے، ودا زبان نا شیف آن اسہ رانی ے نظام اس سازی مرے۔ دا اصطلاح بحرور انا چپ و جاگڑاٹ پاروک آ زبان تے کن بے کس۔ پندہ 152 سال نا بابت تلار نا شوکار عبدالرزق ابی کھنٹی تلار نا اسہ شوکال اسے ئی سوج چست کیک، کہ بنائی پٹ و پول ائی ڈاکٹر عبدالرحمن ہراہوئی داکتاب نا شیک سال ے 1905ء ائی ہرا کہ ریدیک اسے، تحفہ العجاہب نا ایکیونو نا مہم پندہ دا کتاب نا شیک سال 1882ء نوشیدہ ے، و لے ڈاکٹر عبدالرحمن ہراہوئی آن پد ایلو اسکان کل پوکار و نوشوٹ آک ہمو شیک سال ے پارسا چنگ ے ہر ادے ڈاکٹر

براہوئی خلقی شاعری بنا وروم

براہوئی خلقی شاعری بنا وروم مودہ نا ہمو معوہ ے کہ فارسی ئی موسی بلوچی ئی موسک یا موسگ عربی ئی ’مرثیہ نا مودہ۔ مودہ کنگ کنگ آک پد ایماندار ے یات کنگ، اونا خوبی تے بیان کنگ، اونا بہادری لائی و جوان انکا کاریم تا ذکر ے کنگ ے پارہ، دا وخت آتیاں یک شہیر تے پارسا ہوشنا کارہ۔ مودہ نا وخت آتیاں یک چ ے مریرہ، ایماندار ے یات کرسا ہوغرہ، و بھاز ارمانی و آسوزی آ توار اٹ ایماندار نا کاریم تے یات کرسا مودہ پارہ، مودہ نا مہم چھو داوار ائی ے: بی داسہ بنگ ہم اوڑ کن خیرات کبو نواسہ غاک بی کن ہم قرآن خوانبو ندرس بی ناچک ے و دیر تروہ بی غریب نما دیر شفی ے گوہو ے بی جان نواسہ غا تے نادر وار یوہو بی غریب اوفنے کن کسہ دیر شافوہو ے دا شہیر تینا چنا تا پڑ ے و لنگ اوفنے بھلن کنگ نا ذکر ے امر کیرہ؟ اگہ اونا لہ یا بلد کریت کرینے تو او چناتا خیالدار ے دیر کروہ، اگہ باوہ تے چین برام اس کرے تو مانتا نا اھنیا ظلم کردوہ۔ اوفنے ہر وخت خلو ے اوقیان کاریم بلوہ۔ ہندن ایلو سب عزیز آت ہم ذکر ے ہمو وڑ ٹنگین و ہونوک انکا توار اٹ کیرہ۔

عابد عدید

عابد عدید 3۔ بلوہا لو:۔ دا براہوئی بلوئی ئی خلقی شاعری نا ہمو صنف ے ہرائی ساگ برام آ تا شہیرک مریرہ دا شہیر تاروتی رانگی صحنی وڑاٹ بلوہا لو کوبلیم نا جن ے بلوہا لو کوبلوت اناہن ے 4۔ ہرانا تا:۔ براہوئی خلقی شاعری نا ایلو صنف آتیاں ہرانا تا رانا بھاز قدیم ے صنف اسے۔ دا شہیر بھاز شوق اٹ پاننگ۔ ’ہرانا تا‘ نا بارو اٹ نا چندی پوکار آک گڑا نا گڑاں نوشیدہ کرینے، دا بارو اٹ ڈاکٹر عبدالرحمان داوشوٹ کیک: ’براہوئی ادب ائی دا شہیر انا حیثیت کل آن گچین ے۔ شوان ہرا وخت آمال ے ہنگ و سن انکا مش نا داسن ائی کاکب توہم سہا ت تیری کن ہرناز انا نا شہیر آتے پارسا شقی استوتی اس ودی کیک، بزرغ ہرا وخت آ پٹ آتے لنگار کیک او داومیت آخولم دسک کہ پراں گڈ واصل آک خرن مریرہ، و سن انکا خارو پٹ آتیاں سن آ گوارخ آک پاش کرور، ہمو وخت آ تینا اسٹ ے کیک تنگ کن ’ہرانا تا‘ نا شہیر آتے پانک، ہرا وخت آلم بلوان ناول آسیت گدر بنگ، تو چ آچا گڑو ائی ہرانا تا نا زبیا انکا توار پک و علاقہ ئی اسہ عقیدہ ے کیفیت اس ودی مریک۔ ہرانا تا نا مہم چھو تو داوار ے: ہرانا تا ہرانا تا سئل ے کرین نا سازانا اسٹ ے وریس ئی بھازانا ہیبت اس کرک ئی رازانا 5۔ مودہ:۔

میرمگہ ’ڈز‘ اسے

میرمگہ ’ڈز‘ اسے..... غنچواری حیات..... فریب، آس دغا بازی، آس دروغ تزی، آس فراڈ، آس ڈزی، واژیلی، مکاری، رشوت خوری، زنا کاری، کودانی، کچ ے تو ای شنگ اٹ ئی تینا ہیبت ے کیرہ..... دلدا میر پانک داڑے ڈیوری و گاڈی چلینگ کن اوڈول ے کناوداف، ہراوڑ کہ ایلو ملک آسیت ارے، واژکن اوسودوی نا مثال آتے پیش کیک دکہ میر عمرہ کن اسہ وار ہناتے سعودی آگڑا اچانک کہ سعودی ئی آس ٹریک نا کناود آخت ے، ہندن اوڑے رشوت اف، و لے میر پارے ہموڑے ہم داملک انا بائی اس اسے تو وخت اس نن اودے دا سوج کرین کہ نم زیات اسپڈ خلیہ ے نما اسپڈ نا سوب آن ہرڈے روڈ آ ایکسڈنٹ آک مریرہ و واژان چندی ورناک، چناڑا بول آک، بیہانگک بیران مریرہ، اوقا پداٹ آس ے بھلو تاوائی اس مریک، ڈن کہ دامن وخت اٹ چندی ورناک ہراڑے ئی اسٹ عبداللہ تھاکر س ہندا ایکسڈنٹ آتا گواچی سمر۔ و لے میر پارے دا ئی نا تصور اف نا سوار ی نا تصور ے اسٹ پانک کرار بن ایلو پانک سٹاڈ تیز بنے، نئے ضروری ے کاریم اس ارے۔ وخت آ ہمو جاگہ غا سرتون تو نا سفر و خوری پوک مریک۔ ہم ے بس! ہم باگد کیرے، وخت اس کنامون اٹ چین گاڈی اس مسنے تو ای کرار کرینٹ کن تون فرنت آ تو لوک سوار ی ہندا پاس آ کن تون چھیرہ کرینے، پارینے زونن امر کیرہ، ای پارینٹ بیخندہ گاڈی اس موان ائی ے، کتے پارینے گڑا ایلو پارہ غان تے چریگ، ای گڑا اخبارت دانفے پارینٹ کہ ایلو پارہ غان تے چریگوت تو نا ارا غا نا چند ے آخا پیرہ

